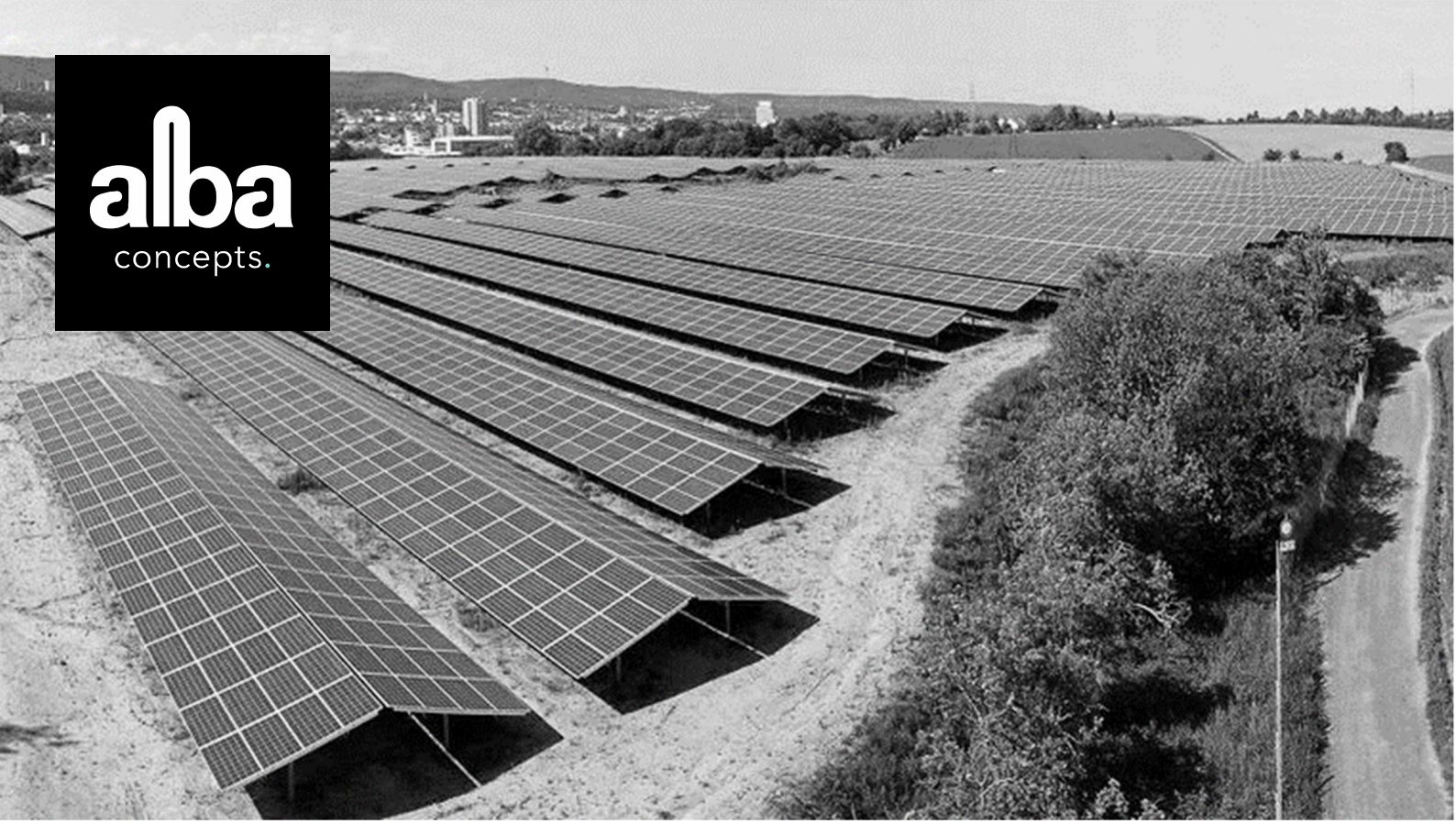

Visiedocument zonneparken in gemeente Gemert-Bakel

12 maart 2018
2018-0081.001.V2.0

INHOUDSOPGAVE

01	**INLEIDING**	**3**
01.01	Aanleiding	3
01.02	Doel visiedocument	3
01.03	Reikwijdte visiedocument	3
01.04	Beleidsmatige context	4
01.04.01	Rijksbeleid	4
01.04.02	Provinciaal beleid	4
01.04.03	Energiestrategie Zuid-Oost Brabant naar 2050	5
01.04.04	Gemeentelijk beleid	6
01.04.05	Energieverbruik en duurzame opwekking in gemeente Gemert-Bakel	6
02	**VISIE VOOR ZONNEPARKEN BELICHT**	**9**
02.01	Zonne-energie	9
02.01.01	Kansen voor stakeholders	9
02.02	Verordening Ruimte	10
02.03	Visie op kwaliteit en ruimtelijke inpasbaarheid	11
02.03.01	Multifunctioneel ruimtegebruik	11
02.03.02	Landschappelijke inpassing	11
02.04	Visie op kwantiteit	13
02.04.01	Omvang	13
02.04.02	Locatie	13
02.05	Visie op tijdelijkheid	14
02.06	Visie op maatschappelijke uitvoerbaarheid	14
02.07	Visie op economische impact	15
03	**PROCEDURES**	**16**
03.01	Van initiatief tot realisatie	16
03.02	Financiën	16
03.02.01	SDE+-regeling	17
03.02.02	Postcoderoosregeling	17
03.02.03	Leges	17
03.02.04	OZB/WOZ	18
03.03	Verdienmodellen	18
03.03.01	Jaarlijkse geïndexeerde erfpachtcanon	18
03.03.02	Erfpacht met variabel gerelateerd canon	18
03.03.03	Verkoop met gegarandeerde restwaarde	19
03.04	Sectorale toetsen	19

BIJLAGE 1 – ZOEKGEBIED ZONNEPARKEN **21**

01 INLEIDING

01.01 Aanleiding

Binnen de gemeente Gemert-Bakel zijn verschillende initiatieven voor zonneparken ontstaan. Door deze initiatieven wordt de gemeente geconfronteerd met vragen van initiatiefnemers over onder andere de ruimtelijke inpassing, wettelijke procedures en financiële ondersteuning. Zonneparken zijn een nieuwe vorm van ruimtegebruik en de verwachting is dat initiatieven met betrekking tot zonneparken in de gemeente Gemert-Bakel gaan toenemen in de nabije toekomst.

Om hierop in te spelen is er in dit document voor de gemeente Gemert-Bakel een visie op het gebied van zonneparken opgesteld. Het document beschrijft op welke wijze de gemeente invulling kan geven aan haar positie en rol bij het ontwikkelen en realiseren van zonneparken.

Gemeente Gemert-Bakel definieert een zonnepark als volgt: *"Een ruimtelijk samenhangende, onroerende of drijvende installatie voor het opwekken van elektrisch vermogen uit zonlicht die zodanig is ingericht dat zo doelmatig mogelijk elektriciteit wordt opgewekt en gebruikt teneinde een substantiële bijdrage te leveren in de duurzame stroomvoorziening."*

01.02 Doel visiedocument

De doelen van dit visiedocument zijn:

- De initiatiefnemers voor een zonnepark te ondersteunen door het aanbieden van een uniform set van aanknopingspunten.
- Het faciliteren van duurzaamheidsambities van de initiatiefnemers door daarvoor de randvoorwaarden en procedures in kaart te brengen.
- Het biedt initiatiefnemers en de gemeente houvast bij hun respectievelijke rollen in het ontwikkelen en beoordelen van plannen.

Overheden en initiatiefnemers kunnen met dit visiedocument direct aan de slag om initiatieven te faciliteren binnen de eigen beleidskaders en naar eigen keuze bepalen op welke wijze deze worden gefaciliteerd.

01.03 Reikwijdte visiedocument

Dit visiedocument focust zich op de initiatieven voor grootschalige zonne-energie in de vorm van zonneparken in het vrije veld en/of op het water met een minimale omvang van 0.5 MW of groter. Het visiedocument is relevant voor initiatieven in het binnen- en buitengebied. Daarnaast onderbouwt het waarom initiatieven in het buitengebied onder voorwaarden mogelijk moeten zijn.

Initiatieven voor PV-installaties in het vrije veld en/of op het water worden niet toegestaan, indien er een vergelijkbaar alternatief mogelijk is op beschikbare daken in de nabije omgeving. De toepassing van zonne-energie op daken valt buiten de scope van dit visiedocument.

01.04 Beleidsmatige context

De klimaatverandering en het opraken van energiebronnen vraagt om extra inspanningen van de hele samenleving om energie te besparen en daarnaast duurzame energie op te wekken door middel van hernieuwbare bronnen, zoals wind, zon, water, biomassa, et cetera. Door het opstellen van beleid geven het Rijk, de provincies en gemeenten aan wat de ambities en doelstellingen zijn op het gebied van klimaat en energie. Tevens geeft het richting en duidelijkheid voor bedrijven, particulieren en andere organisaties.

01.04.01 Rijksbeleid

In 2013 hebben meer dan veertig organisaties waaronder de overheid, werkgevers, vakbeweging, natuur- en milieuorganisaties, maatschappelijke organisaties en financiële instellingen zich verbonden aan het Energieakkoord voor duurzame groei. Deze organisaties hebben door het ondertekenen van het Energieakkoord zich gecommitteerd aan de volgende doelen:

- Een besparing van het energieverbruik met gemiddeld anderhalf procent per jaar.
- 100 Petajoule (PJ) aan energiebesparing in het finale energieverbruik van Nederland per 2020.
- Een toename van het aandeel van hernieuwbare energieopwekking (nu ruim vier procent) naar veertien procent in 2020.
- Een verdere stijging van dit aandeel naar zestien procent in 2023.
- Ten minste 15.000 voltijdsbanen; voor een belangrijk deel in de eerstkomende jaren te creëren.

Daarnaast heeft het Rijk verschillende subsidies en regelingen in het leven geroepen waar initiatiefnemers van zonneparken gebruik van kunnen maken. Voorbeelden voor collectieve zonneparken zijn de Subsidie Duurzame Energie+ (SDE+) en de Regeling Verlaagd Tarief (de postcoderoosregeling).

01.04.02 Provinciaal beleid

De provincie Noord-Brabant heeft in 2016 een Uitvoeringsprogramma Energie gepubliceerd, waarin de volgende doelen voor de provincie zijn geformuleerd (Provincie Noord-Brabant, 2016):

1. Het verduurzamen van de Brabantse energievoorziening:
   - Opwekking duurzame energie: 14% in 2020 en 100% in 2050.
   - CO2-reductie t.o.v. 1990: 20% in 2020, 40% in 2030 en 80-95% in 2050.
2. De vergroening van de Brabantse economie:
   - € 4 miljard omzet per jaar in 2020.
   - 15.000 tot 25.000 fte's werkzaam in de duurzame energiesector.
3. Draagvlak voor de energietransitie:
   - 100.000 Brabanders doen actief mee via energiecoöperaties, NOM-renovatie eigen woning, buurkracht, et cetera.
   - 500.000 Brabanders hebben geïnvesteerd in opwekking van duurzame energie.

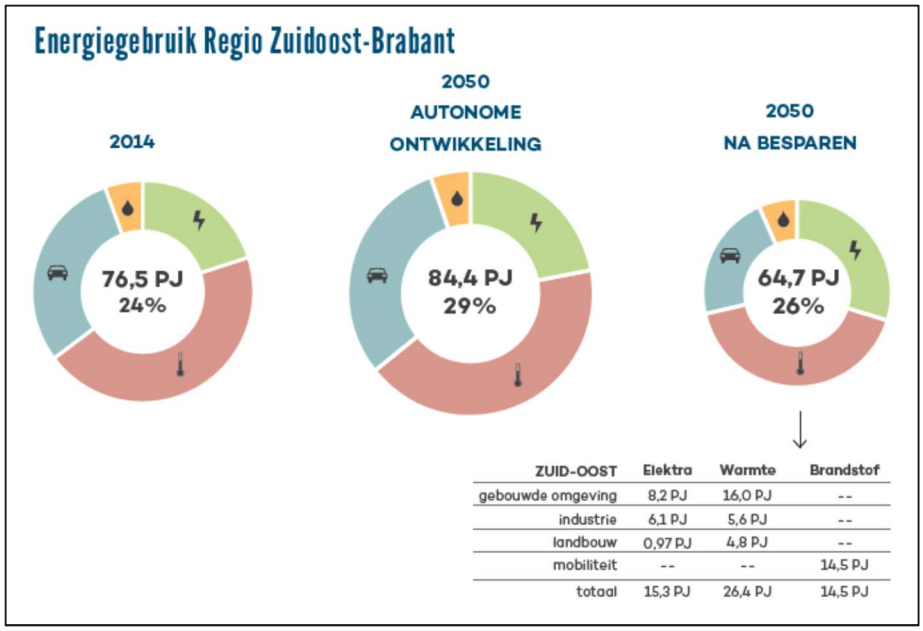
Daarnaast is er in 2015 een Brabants Energieakkoord opgesteld dat deels aanvullend is op het landelijke beleid maar ook aanjagend en vernieuwend is. De onderstaande streefbeelden voor 2050 zijn in het akkoord beschreven:

1. Een volledig energieneutrale gebouwde omgeving.
2. Een groene en concurrerende industrie gebaseerd op circulaire en biobased economy.
3. Een klimaat- en energieneutrale landbouw ('Energyfarming en low carbon farming').

01.04.03 Energiestrategie Zuid-Oost Brabant naar 2050

In april 2017 is er een rapportage door Posad opgeleverd met als titel *"Energie & Ruimte voor de regionale energiestrategie Zuidoost Brabant"* waarin door Posad de beschikbare informatie over energiegebruik, opwekpotentie en besparingspotentie is geanalyseerd, geïnterpreteerd en overzichtelijk geïllustreerd voor de regio Zuidoost- Brabant.

Voor wat betreft het energieverbruik zijn er drie scenario's onderscheiden, namelijk het energieverbruik in 2014 (1), het energieverbruik in 2050 op basis van autonome ontwikkeling (2) en het energieverbruik in 2050 na besparing (3). De resultaten zijn weergegeven in figuur 1.

Figuur 1 Energieverbruik regio Zuidoost Brabant in drie scenario's

Bron: Posad (april 2017)

Uit de analyse blijkt dat, als de gemeente niet inzet op energiebesparing en gedragsverandering van de bevolking, overheden en bedrijven, de energiebehoefte van de regio Zuidoost-Brabant in 2050 zal groeien van de huidige 76,5 PJ naar ca. 84,4 PJ. Als de gemeente Gemert-Bakel wel ambitieuze energiebesparingsmaatregelen treft, zal de energiebehoefte voor de regio in 2050 uitkomen op ca. 64,7 PJ.

Ten behoeve van scenario 3 is ook een analyse uitgevoerd in welke mate het energieverbruik in 2050 door middel van duurzame opwekking kan worden gecompenseerd. Hieruit blijkt dat van de 64,7 PJ er een maximaal opwekkingsperspectief is van 61,7 PJ op Zuidoost Brabants grondgebied. Het minimale opwekkingsperspectief betreft 11,8 PJ. Daarbij is zo stringent mogelijk omgegaan met alle mogelijkheden, aangaande het energetisch en landschappelijk inpassen van duurzame opwekkingsmaatregelen.

Ten aanzien van zonneparken/-velden geldt dat deze tussen de 2,8 PJ en 22,4 PJ kunnen opwekken afhankelijk van het te volgen scenario (minimaal *versus* maximaal). Dit betekent dat zonneparken/-velden in het minimale scenario 24% zorgen voor duurzame opwekking en 36% in het maximale scenario.

01.04.04 Gemeentelijk beleid

De gemeente Gemert-Bakel heeft op 14 december 2017 het 'Koersdocument duurzaamheid' unaniem vastgesteld. In dit document staat de strategie en uitvoering met betrekking tot duurzaamheid in de gemeente beschreven. Op het gebied van duurzame energie en energiebesparing wil de gemeente Gemert-Bakel minder en slimmer energie verbruiken en wil zij energie duurzaam en lokaal opwekken binnen de gemeente. De volgende ambities voor de gemeente Gemert-Bakel zijn in het koersdocument geformuleerd:

1. In 2050 zijn al de economische processen in Gemert-Bakel 100% circulair.
2. Gemeente Gemert-Bakel is energieneutraal in 2050.
3. In 2050 zijn alle verkeersstromen van en naar Gemert-Bakel CO_2-neutraal.
4. Inwoners van Gemert-Bakel hebben meer besef van duurzaamheid en gedragen zich duurzamer in hun dagelijks leven.

01.04.05 Energieverbruik en duurzame opwekking in gemeente Gemert-Bakel

In juni 2017 is er een rapportage door Posad opgeleverd met als titel *"Energie & Ruimte Zuidoost Brabant – Uitsplitsing naar gemeenten (versie 1.1)"*, waarin voor alle Zuidoost Brabantse gemeente in meer detail inzicht is gegeven in het energieverbruik in drie scenario's, zie paragraaf 01.04.03, en het besparings- en opwekkingspotentieel op gemeenteniveau.

Ten aanzien van zonne-energie in zonneparken zijn de volgende energiepotenties en restricties meegegeven:

- **Potentie:** voor zonneparken ('akkers') geldt dat de optimale plaatsingshoek in Nederland 30-34° met een oriëntatie tussen zuidoost en zuidwest. Bij plaatsing op velden worden er vaak meerdere panelen van ca. 1,6 m² boven en naast elkaar geplaatst op beweegbare stellages waarbij de hoogte tussen de 1,5 en 1,8 m bedraagt. De stellages moeten ver genoeg uit elkaar staan, zodat ze elkaar niet beschaduwen. Bij plaatsing in het open veld moet rekening gehouden worden met omringende objecten die schaduw kunnen werpen, zoals bebouwing of bomenrijen. Daarnaast dient enige afstand bewaard te worden tot infrastructuur of activiteiten die schade kunnen opleveren. Doordat de panelen op maaiveldniveau geplaatst worden, kunnen relatief lage objecten ze al grotendeels aan het zicht onttrekken. Hierbij kan gedacht worden aan dijkjes, bosschages die vaak langs wegen aangeplant worden, bebouwing of bestaande heggen rond de velden.
- **Restrictie:** De provinciale Groenblauwe mantel wordt benoemd als een gebied waar de natuur- en kwaliteitswaarden als zeer belangrijk worden geacht voor de identiteit van de provincie. Binnen dit gebied wordt nieuwe bebouwing onder strikte voorwaarden toegestaan.

Het energieverbruik in gemeente Gemert-Bakel wordt onderscheiden in drie scenario's. Uit de analyse blijkt dat de energiebehoefte van gemeente Gemert-Bakel in 2050 zal groeien van de huidige 2,63 PJ naar circa 2,95 PJ. Dit als de gemeente niet inzet op energiebesparing en gedragsverandering van de bevolking, overheden en bedrijven. Als zij wel ambitieuze energiebesparingsmaatregelen treffen, zal de energiebehoefte voor de regio in 2050 uitkomen op ca. 2,17 PJ.

De verdeling van het energieverbruik in gemeente Gemert-Bakel is in tabel 1 weergegeven.

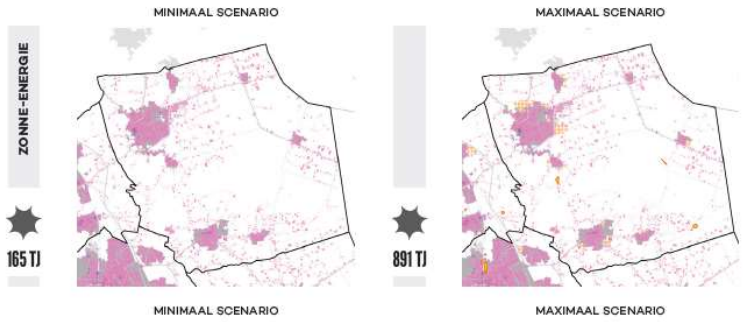
Verdeling energiegebruik in scenario's			
Scenario's	Scenario 1 – huidig gebruik 2014	Scenario 2 – 2050 autonome ontwikkeling	Scenario 3 – 2050 energiebesparing
Gebouwde omgeving	1,11	1,10	0,90
Industrie	0,46	0,57	0,43
Landbouw	0,33	0,47	0,32
Mobiliteit	0,58	0,66	0,19
Totaal	**2,63**	**2,95**	**2,17**

Tabel 1 Verdeling energiegebruik

Bron: Posad (juni 2017)

Ten behoeve van scenario 3 is ook een analyse uitgevoerd in welke mate het energieverbruik in 2050 door middel van duurzame opwekking kan worden gecompenseerd. Hieruit blijkt dat van de 2,17 PJ er een maximaal opwekkingsperspectief is van 4,553 PJ op Gemert-Bakels grondgebied. Het minimale opwekkingsperspectief ('minimale scenario') betreft 1,782 PJ. Daarbij is zo stringent mogelijk omgegaan met alle mogelijkheden aangaande het energetisch en landschappelijk inpassen van duurzame opwekkingsmaatregelen. In het geval van het minimale scenario geldt dat 82% van het energiegebruik duurzaam kan worden opgewekt. In het maximale scenario geldt dat er bijna 210% duurzaam kan worden opgewekt.

Ten aanzien van zonneparken/-velden geldt dat deze tussen de 0,165 PJ en 0,891 PJ kunnen opwekken afhankelijk van het te volgen scenario (zie figuur 2). Dit betekent dat zonneparken/-velden in het minimale scenario zorgen voor 8% duurzame opwekking en 41% in het maximale scenario.

Figuur 2 Potentieel zonne-energie in bandbreedte in gemeente Gemert-Bakel

Bron: Posad (juni 2017)

Door Posad zijn ook maatregelen gekoppeld aan het scenario voor duurzame opwekking met PV:

- Scenario 1 ‘Minimaal’ - 0,165 PJ wordt opgewekt door:
  - 378 hectare dakoppervlakte (3.780.000 m^2).
- Scenario 2 ‘Maximaal’ - 0,891 PJ wordt opgewekt door:
  - 378 hectare dakoppervlakte (3.780.000 m^2).
  - 9 hectare voormalige vuilstortplaats.
  - 150,8 hectare uitbreidingsgebied (100% van het totaal, randvoorwaardelijk).
  - 22,8 hectare gemengd landelijk gebied (22,8% van het totaal).

In het geval van het maximale scenario wordt er op daken, binnen en buiten de bebouwde kom, binnen gemeente Gemert-Bakel in totaal 560,6 hectare PV ontwikkeld en gerealiseerd.

In essentie heeft gemeente Gemert-Bakel de energetische en landschappelijke mogelijkheden om als gemeente energieneutraal te zijn voor of in 2050. Het toevoegen van zonneparken/-velden is één van de maatregelen die substantieel gaan bijdragen aan het behalen van deze ambitie.

02 VISIE VOOR ZONNEPARKEN BELICHT

Het afwegingskader voor het realiseren van zonneparken in de gemeente Gemert-Bakel bestaat uit verschillende aspecten. Deels spelen deze aspecten in op de kwaliteit, maar ook op de kwantiteit van de initiatieven. In dit hoofdstuk is bij elk aspect de visie van de gemeente Gemert-Bakel op zonneparken beschreven.

02.01 Zonne-energie

De laatste jaren is zonne-energie meer en meer zichtbaar geworden in de gebouwde omgeving. Zonne-energie wordt gekenmerkt door de volgende aspecten:

- Schoon en stil.
- Tijdelijk (indien gewenst).
- Relatief onzichtbaar te maken.
- Te combineren met andere ruimtelijke opgaven zoals parkeren, geluidsschermen et cetera.
- Te combineren met verbetering van natuur en andere functies als begrazing/vlindertuin/et cetera.

Voor zonne-energie is een belangrijke bijdrage weggelegd in de opwekking van duurzame energie. Zonneparken kunnen goed inpasbaar gemaakt worden in het landschap, maar moeten worden beschouwd als maatwerk. Nu het financiële rendement, mede door subsidies, aantrekkelijk wordt, blijven andere argumenten als imago en maatschappelijke uitvoerbaarheid zeer relevant. Denk hierbij aan werkgelegenheid, participatiemogelijkheden voor burgers en andere profijtbeginselen voor de omgeving.

02.01.01 Kansen voor stakeholders

Zonne-energie (en een zonnepark in het bijzonder) biedt veel kansen voor betrokken partijen.

Markt(partijen):

- De onderliggende grond kan al dan niet meervoudig worden geëxploiteerd met meerdere verdienmodellen.
- Nog niet ontwikkelde terreinen door (niet-)commerciële partijen kunnen tijdelijk worden bestemd en genereren hiermee een kasstroom voor de ontwikkeling.
- Er kan op lokaal niveau duurzame energie worden opgewekt.
- Er kan worden samengewerkt met (energie)coöperaties.

Overheden:

- Zonneparken dragen bij aan het bewerkstelligen van de gemeentelijke en rijksbrede energiedoelstellingen.
- Er kunnen additioneel opbrengsten op gronden van de gemeente worden gerealiseerd.
- Braakliggende terreinen kunnen al dan niet tijdelijk worden gebruikt.
- Er bestaat een positieve beeldvorming rondom zonneparken met name vanwege de coöperatieve manier van organiseren.

Omgeving:

- Er komt lokaal opgewekte energie beschikbaar voor naastgelegen energiegebruikers.
- Er is minder verrommeling door minder braakliggende terreinen.
- Er kan samen worden geïnvesteerd met inwoners via bijvoorbeeld de postcoderoos-regeling.

02.02 Verordening Ruimte

In artikel 6.19 van de Ruimtelijke Verordening staan de regels beschreven met betrekking tot zonneparken. Daarnaast is in de bijbehorende toelichting (paragraaf 4.40) de onderstaande tekst te vinden over zonneparken:

In toenemende mate worden er initiatieven ontwikkeld voor het opwekken van zonne-energie. De verordening biedt daartoe reeds mogelijkheden op daken. Voor grondgebonden zonneparken bestaan er mogelijkheden in stedelijk gebied, in zoekgebieden van verstedelijking en op bestaande locaties in het landelijk gebied zoals rioolzuiveringsinstallaties, stortplaatsen maar ook op vrijkomende agrarische locaties tot een omvang van 5000 m².

De voorkeur van het beleid gaat uit naar plaatsing van zonnepanelen op daken of op braakliggende gronden in of aansluitend op stedelijk gebied. Dat heeft het voordeel dat ze dicht bij de gebruiker en energiesystemen worden geplaatst wat bijdraagt aan zorgvuldig ruimtegebruik en effectief is vanuit kostenminimalisatie.

De verwachting is dat dit onvoldoende blijkt om in de behoefte te voorzien. Daarom biedt de regeling ook de mogelijkheid om zelfstandige opstellingen van zonne-energie te ontwikkelen. Hieraan zijn diverse eisen verbonden.

Belangrijke voorwaarde is dat de noodzaak daartoe blijkt uit een visie en de mogelijkheden binnen bestaand stedelijk gebied en op daken onvoldoende blijken. Het gaat hierbij niet om een visie in de zin van de wet. Het gaat om een gedegen ruimtelijke onderbouwing van de behoefte aan duurzame energie en een afweging van locaties. De visie gaat in op aspecten als:

- Wat is de energiebehoefte op langere termijn?
- Hoe kan daarin worden voorzien (wind, zon, geothermie)?
- Waar kan dat het beste gerealiseerd worden?
- Welke randvoorwaarden zijn er vanuit ruimtelijke kwaliteit / zorgvuldig ruimtegebruik?

Bij de afweging van locaties vragen wij specifiek aandacht voor transformatie en meervoudig gebruik van locaties zoals op vliegvelden, langs snelwegen, stortplaatsen, zuiveringsinstallaties, grond- en slibdepots, gunstig gelegen vrijkomende locaties in het buitengebied et cetera. De gemeente weegt hierbij diverse belangen af, zoals een efficiënte aansluiting op het energienet in samenspraak met de netwerkbeheerders, de kosten die gemoeid zijn met het aanleggen van energie-infrastructuur. Maar ook aspecten rondom zorgvuldig ruimtegebruik en kwaliteit. Deze aanpak past ook bij de regionale energie strategieën die regio's gezamenlijke gemeenten nu aan het opstellen zijn.

Vanuit het nu voorgestelde kader worden er op voorhand geen beperkingen gesteld aan de locatie waar zonneparken ontwikkeld kunnen worden of aan de omvang daarvan. Dat betekent dat er ook mogelijkheden voor nieuwvestiging zijn of een ruimere omvang dan 5000 m^2 op een vrijkomende locatie. Daarom is in de voorwaarden een bepaling opgenomen rondom maatschappelijke meerwaarde.

Naarmate de inbreuk op de basisregels groter is, verwachten wij een grotere inspanning op het gebied van een bijdrage aan maatschappelijke doelen. Bijvoorbeeld als er in afwijking van de reguliere omvang van 5000 m2 voor niet-agrarische functies een zonnepark gerealiseerd wordt van tien hectare dat dit bijdraagt aan sloop van vrijkomende opstallen elders. In het derde lid is aangegeven hoe de maatschappelijke meerwaarde onderbouwd wordt.

In beginsel gaan wij ervan uit dat de realisatie van zonneparken voorziet in een tijdelijke behoefte. De technologische ontwikkeling voor het opwekken van zonne-energie gaat steeds verder waardoor er steeds meer mogelijkheden ontstaan voor meervoudig ruimtegebruik zoals op daken (op het noorden), op muren, geïntegreerd in ruiten, op wegen enzovoorts. Het is daarom goed al bij het toelaten na te denken over hoe de sanering wordt veilig gesteld.

Vanwege dit tijdelijke karakter van zelfstandige opstellingen voor zonne-energie is de ontwikkeling daarom uitsluitend mogelijk met de toepassing van een omgevingsvergunning inhoudende afwijking van het bestemmingsplan. Aan een dergelijke vergunning kan een termijn worden verbonden en de voorwaarde dat na afloop van de termijn de situatie van voor de vergunningverlening wordt hersteld. Het vereiste van een omgevingsvergunning is efficiënt vanuit het terugdringen van bestuurslasten, omdat er geen bestemmingsplanprocedures doorlopen hoeven te worden bij aanvang en bij afloop van het gebruik. Bovendien ontstaan er met een dergelijke procedure geen planologische rechten die op termijn kunnen leiden tot andere gebruiksfuncties of planschade claims. De vestiging van zelfstandige opstellingen groter dan 5000 m2 of de nieuwvestiging van zelfstandige opstellingen buiten zoekgebieden voor verstedelijking is dus niet mogelijk met een herziening van een bestemmingsplan.

02.03 Visie op kwaliteit en ruimtelijke inpasbaarheid

De komst van de Omgevingswet in 2019 zorgt ervoor dat gemeenten, provincies en rijk ieder een eigen Omgevingsvisie moeten vaststellen. In navolging op de Omgevingswet is daarom de provincie Noord-Brabant begonnen met het opstellen van een Omgevingsvisie. De verwachting is dat eind 2018 de Provinciale Staten de Brabantse Omgevingsvisie vaststellen. Het thema ‘duurzame energie’ krijgt in deze Omgevingsvisie een plaats. De Brabants Omgevingsvisie kan daarom in de toekomst aanleiding geven om onderstaande aspecten aan te passen en/of aspecten toe te voegen.

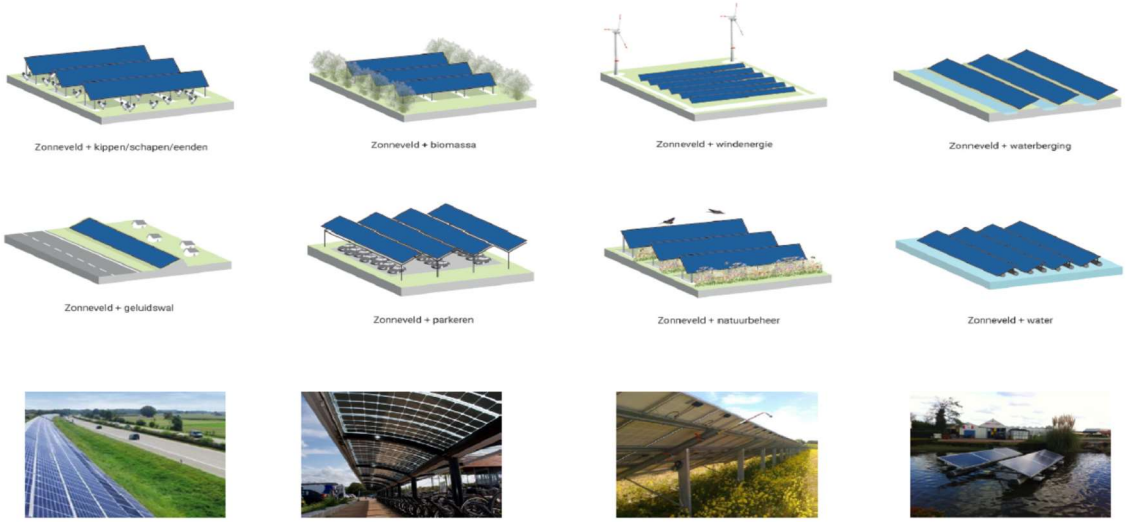
02.03.01 Multifunctioneel ruimtegebruik

De gemeente Gemert- Bakel streeft naar multifunctioneel ruimtegebruik zoals ook is beschreven in de Ruimtelijke Verordening (paragraaf 02.02). De aanleg van een zonnepark biedt op dit vlak veel kansen. De gemeente geeft daarom een voorkeur aan multifunctioneel ruimtegebruik boven enkelvoudig ruimtegebruik. Een juiste maatwerkoplossing voor de gekozen locatie blijft leidend. In figuur 3 worden verschillende mogelijkheden weergegeven voor multifunctioneel ruimtegebruik in relatie tot zonneparken.

02.03.02 Landschappelijke inpassing

Dit wordt beschouwd als een leidende criterium: landschap leidend. Elke locatie heeft zijn eigen kenmerken. Een grondige ruimtelijke onderbouwing, zoals ook is beschreven in de Ruimtelijke Verordening (paragraaf 02.02), is dan ook onmisbaar. Algemeen moeten zonneparken een goede aansluiting vinden op de aanwezige landschappelijke hoofdstructuur. De samenhang tussen aanwezig

stedenbouwkundige en landschappelijke structuren betekent een gefundeerde afweging voor de keuze van de locatie.

Figuur 3 Multifunctioneel ruimtegebruik

Elk initiatief moet voldoen aan een goede ruimtelijke ordening. Aangezien in vrijwel alle gevallen voor de aanleg van een zonnepark afgeweken zal moeten worden van het vigerende bestemmingsplan is het zaak dit in goed detail uit te voeren. Onderstaand zijn een aantal aanknopingspunten benoemd met betrekking tot de ruimtelijke inpasbaarheid.

Aanknopingspunten voor ruimtelijke inpasbaarheid:

- Pas het zonnepark goed in de bestaande (landschappelijke) structuren in.
- Kijk naar de regionale verspreiding van zonneparken voor een evenwichtige verdeling.
- Gebruik omgevingskenmerken voor de gewenste omvang.
- Pas het zonnepark in de bestaande verkavelingsstructuur in.
- Houd afstand tot kwetsbare elementen in het landschap of de gebouwde omgeving.
- Ontwerp de randen van een zonnepark met een passende overgang in gedachten.
- Streef naar multifunctioneel ruimtegebruik.
- Beoordeel de oriëntatie van de panelen aan de hand van het kavel, spiegeling en overige ruimtelijke aspecten (zichtlijnen et cetera).
- Denk ook aan een deugdelijke inpassing van andere onderdelen zoals de transformator.
- Bereikbaarheid voor aanleg, onderhoud en hulpdiensten.
- Neem toegangswegen, beveiliging (omheinging) en transformator mee in inpassing.
- Houd rekening met hoogte van te plaatsen panelen i.v.m. zicht, multifunctioneel ruimtegebruik, onderhoudswerkzaamheden en omvang stellage.

02.04 Visie op kwantiteit

02.04.01 Omvang

De realisatie van een zonnepark in het vrije veld is maatwerk en is geen maximale omvang gedefinieerd. Wel is een deugdelijke onderbouwde locatiekeuze van belang. Om een idee te krijgen bij de omvang van een zonnepark kunnen de richtlijnen van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland worden gehanteerd[1]:

- Per hectare kan tussen de 0,6 en 1,2 MW aan zonnepanelen geplaatst worden, afhankelijk van landschap, kavelinrichting, multifunctioneel ruimtegebruik et cetera).
- Zonneparken in het vrije veld worden vanaf circa 0,5 MW door de burgers als groot ervaren.

02.04.02 Locatie

Vanuit stedenbouwkundig landschappelijk oogpunt zijn locaties onder te verdelen in locaties die meer of minder geschikt zijn voor zonneparken. Dit geldt ook voor de functie(s) van een locatie. Onderstaand afwegingskader (zie tabel 2) is opgesteld om tot een uiteindelijk beeld te komen met de meest geschikte locaties binnen de gemeente Gemert Bakel. Het afwegingskader heeft vervolgens geleid tot een kaart (zie Bijlage 1) waarop weergegeven is welke gebieden zijn uitgesloten, waar kansen liggen onder voorwaarden, waar een zonnepark mogelijk zou zijn en waar de beste kansen zich voordoen voor zonneparken.

	Provincie	Gemeente Gemert-Bakel
Nee	Natuurnetwerk Brabant (NNB)	Natuurnetwerk Brabant Cultuurhistorische akkercomplexen (in occupatiezone)
Ja, mits	GBM, bestaande locaties tot max 5.000 m^2 Mogelijkheid > 5.000 m^2 en nieuwvestiging, mits maatschappelijke meerwaarde	Omvang park moet passend zijn binnen het landschap; ontwikkeling leidt niet tot een aantasting van de ecologische en landschappelijke kenmerken en waarden van de onderscheidene gebieden, denk aan het beekdallandschap, eerste heide ontginningen. Inrichtingsverplichting na beëindiging exploitatie en oplevering en instandhouding van het terrein conform een vooraf op te stellen landschap en natuurplan.
Ja	Gemengd landelijk gebied, in eerste instantie bestaande locaties tot 5000 m^2 Mogelijkheid > 5000 m^2 en nieuwvestiging, mits maatschappelijke meerwaarde	Na beëindiging exploitatie oplevering van het terrein conform een vooraf overeengekomen gebruik.

[1] https://www.rvo.nl/sites/default/files/2016/09/Grondgebonden%20Zonneparken%20-%20verkenning%20afwegingskadersmetbijlagen.pdf

	Provincie	Gemeente Gemert-Bakel
Kansen		1. Binnen 500 m[1] van verdeelstation, tot max. 1 km in verband met financiële haalbaarheid 2. Nabijheid van kern/ gebieden met enige mate van verstedelijking: - Zoekgebied verstedelijkingKernrandzones/bebouwingsconcentraties/linten 3. Meervoudig ruimtegebruik/meerdere doelen dienend: - Oppervlaktewater - Waterbergingsgebied - Natuurcompensatiegronden - Rondom te realiseren EVZ's Zie hiervoor de kansen, zoals aangegeven in bijlage 1.

Tabel 2 Afwegingskader locatie zonneparken

In bijlage 1 is een kaart opgenomen met zoekgebieden zonneparken. In deze kaart zijn de hoofdverdeelstations opgenomen met cirkels van 500m en 1.000m. Wanneer zoekgebieden zich binnen deze cirkels bevinden, verwachten wij dat de businesscase van het zonnepark rendabel is. Het is echter ook mogelijk dat er kansrijke gebieden voorhanden zijn buiten deze cirkels. Deze worden per geval afgewogen door gemeente Gemert-Bakel.

NB: Omdat de hoofdverdeelstations van de naastgelegen gemeenten niet zijn opgenomen in de kaart met zoekgebieden zonneparken (zij Bijlage 1), bestaat de kans dat er nog bepaalde zoekgebieden niet zijn gedefinieerd als financieel aantrekkelijk.

02.05 Visie op tijdelijkheid

Gezien de technische en economische levensduur van zonnepanelen worden zonneparken als een tijdelijke bestemming gezien en dit benadrukt de Ruimtelijke Verordening (02.02) ook. Voor maatschappelijke uitvoerbaarheid ligt hier een extra kans voor het vergroten van draagvlak. Tijdelijkheid (met een maximum van 25 jaar) heeft om bovenstaande reden ook de voorkeur van de gemeente Gemert-Bakel boven een permanente bestemming van een locatie.

02.06 Visie op maatschappelijke uitvoerbaarheid

Verschillende aspecten zoals draagvlak, betrokkenheid met de omgeving, het combineren van functies en het gebruik maken van aanwezigheid zonneparken voor educatie kunnen de maatschappelijke uitvoerbaarheid vergroten. Het is daarom gewenst dat elk initiatief dit voldoende in het oog houdt. Dit wordt tevens genoemd in de Ruimtelijke Verordening (paragraaf 02.02). Onderstaand zijn een aantal aanknopingspunten voor de maatschappelijke uitvoerbaarheid benoemd.

Aanknopingspunten voor maatschappelijke uitvoerbaarheid:

- Ambitieniveau afstemmen met omgeving.
- Postcoderoos.
- Educatie en communicatie.
- Natuurontwikkeling.
-

Eisen voor maatschappelijk acceptatie:

- Uitmuntend ingepast (met bijvoorbeeld een landschapsplan).
- Multifunctioneel ruimtegebruik.
- Tijdelijke bestemming garanderen (vijftien tot twintig jaar).
- Studie over reflectie (inzicht geven).
- Goed projectmanagement, betrokkenheid stakeholders garanderen.

02.07 Visie op economische impact

Bij elk initiatief is het noodzakelijk dat de gemeente Gemert-Bakel inzicht krijgt in de businesscase met betrekking tot het zonnepark en dat daarnaast de initiatiefnemer kan aantonen dat de businesscase van het zonnepark financieel sluitend is. Tevens dient er inzicht te worden gegeven in een realistisch en marktconform meerjarenonderhoudsplan (MJOP) van het zonnepark.

03 PROCEDURES

Dit hoofdstuk behandelt het traject van initiatief tot realisatie met de bijbehorende aandachtspunten.

03.01 Van initiatief tot realisatie

Initiatiefnemer zal grond gevonden hebben die hij geschikt acht (commerciële ontwikkelaar zonneparken bijvoorbeeld), of op zoek gaan naar een ontwikkelaar omdat hij een stuk grond bezit en een verdienmodel zoekt (een agrariër bijvoorbeeld). Daarnaast zijn er nog mogelijkheden dat een coöperatie of andere partij een initiatief neemt (denk aan waterschappen bijvoorbeeld).

Nadat de initiatiefnemer duidelijkheid heeft over de mogelijke locatie (knelpunten: grondkosten, bestemming en missend beleid) zal deze een voorlopige businesscase opstellen. Hier is het grootste knelpunt het financieel sluitend maken van de business case.

Vervolgens zal er een omgevingsonderzoek gedaan moeten worden door initiatiefnemer, in samenspraak met alle partijen. Omwonenden voor draagvlak, netbeheerder voor de aansluitingen, gemeente voor mogelijke inpassing et cetera. Naar aanleiding hiervan kan de ruimtelijke onderbouwing gemaakt worden. Na deze ruimtelijke onderbouwing en de afronding van de businesscase kan de initiatiefnemer de RO-procedure opstarten.

Als laatste zal definitief de SDE+ subsidie bij Het Rijk aangevraagd kunnen worden. Dan volgt de realisatie en uiteindelijk exploitatie van het zonnepark.

03.02 Financiën

Voor gemeente Gemert-Bakel is het van belang dat zonneparken/-velden gedurende de gehele contractperiode op een doelmatige en zorgvuldige manier worden geëxploiteerd. Daarom verzoekt de gemeente om een financiële onderbouwing van het PV-park/-veld. Deze onderbouwing bestaat uit een businesscase met bijlagen ten aanzien van de technische en financiële uitgangspunten. De businesscase omvat de volgende aspecten:

- De exploitatieperiode.
- De aard en omvang van de PV-installatie: aantal panelen, geïnstalleerd vermogen per paneel, type en afmeting(en) panelen, type omvormer(s) en eventueel optimizers, type bekabeling, et cetera.
- De type draagconstructie: afmetingen, hellingshoek, type constructie, wijze van fundatie / verankering grond, ballastlaag, et cetera.
- De aansluitkosten op het net: kabels en leidingen in grond, aansluiting op verdeelstations, et cetera.
- De planontwikkelingskosten: leges, projectmanagement en advies, juridisch, et cetera.
- De stroomopbrengst uitgedrukt in een conversiefactor: Wp/kWh.
- De technische levensduur van de individuele componenten van de PV-installatie.
- De jaarlijkse technische degradatie van de zonnepanelen op basis van specificaties fabrikant.
- De te hanteren energieprijzen in de drie energiezones (een t/m drie).
- De wijze van financiering: inbreng eigen vermogen, verhouding EV/VV, rentepercentage VV.
- De jaarlijkse inflatiecorrectie en energieprijsindex.
- De directe levering van zonnestroom uit het PV-park/-veld aan eindgebruikers uitgedrukt in MWh (‘vermeden inkoop’).
- Het gebruik van de energie-investeringsaftrek (EIA) en kleinschaligheidsinvesteringsaftrek (KIA).

- Het gebruik van de SDE+-regeling 2018.
- De exploitatielasten gedurende de exploitatieperiode: beheer en onderhoud (omvormer(s) vervangen één keer in de tien tot twaalf jaar), schoonmaak, OZB/WOZ, verzekeringen, et cetera.
- De kosten voor gebruik van de gronden, zie paragraaf 03.03.

03.02.01 SDE+-regeling

Ook in 2018 stimuleert de overheid de investeringen in duurzame energieproductie. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat stelt voor de SDE+ een totaalbudget beschikbaar van € 12 miljard, waarbij er zowel in de voorjaars- als in de najaarsronde een verdeling is van € 6 miljard. De subsidieregeling moet bijdragen aan het halen van de doelstellingen uit het Energieakkoord.

De openstelling van de eerste ronde start op dinsdag 13 maart 2018 om 9.00 uur en sluit op donderdag 5 april 2018 om 17.00 uur. De data en voorwaarden van de najaarsopenstelling worden voor 1 juni 2018 bekendgemaakt.

LET OP: vanaf 2018 wordt er in de SDE+ 2018 voor zon-PV een onderscheid gemaakt tussen de elektriciteit die op het elektriciteitsnet wordt ingevoerd en de elektriciteit die zelf wordt gebruikt. Voor beiden wordt een apart correctiebedrag en een aparte basisenergieprijs vastgesteld. Daarnaast zijn de basisbedragen binnen de categorie zon-PV verlaagd.

Voor meer informatie, zie de site van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

03.02.02 Postcoderoosregeling

De Postcoderoosregeling is een fiscale regeling, die in 2013 in werking is getreden als onderdeel van het Energieakkoord. De regeling maakt het voor particulieren en kleine bedrijven fiscaal aantrekkelijk om deel te nemen aan lokale zonnepanelenprojecten. Wanneer zij investeren in een project kunnen zij energiebelastingkorting ontvangen op elke opgewekte (aan hen toe te kennen) kWh. Daarnaast worden omwonenden door deze regeling betrokken bij de ontwikkeling van het PV-veld en draagt het bij aan he creëren van een breder draagvlak onder bewoners en bedrijven in Gemert-Bakel.

03.02.03 Leges

In de businesscase zijn legeskosten opgenomen voor het ontwikkelen en realiseren van zonneparken. Deze kosten beïnvloeden de financiële haalbaarheid van het zonnepark. Voor de berekening van leges wordt uitgegaan van de bouwkosten die zijn opgegeven in het aanvraagformulier. Het tarief voor de leges is over de eerste € 500.000,-- aan bouwkosten 3,03% van de bouwkosten en voor het eventueel resterende deel boven de € 500.000,-- aan bouwkosten 2,53% van de bouwkosten. Daarnaast bedraag het minimum legesbedrag € 158,--.

03.02.04 OZB/WOZ

In alle Nederlandse gemeenten wordt onroerendezaakbelasting (OZB) geheven. Dit is belasting over alle grond, woningen, winkels, fabrieken, kantoren en dergelijke die binnen de gemeente liggen. Voor PV-velden binnen gemeente Gemert-Bakel geldt dat hierover OZB moet worden betaald. Jaarlijks eind februari ontvangt de grondeigenaar van het PV-veld een aanslag OZB. Hierop staat het te betalen bedrag aan OZB, en tevens wordt de WOZ-waarde vermeld.
De hoogte van de OZB is afhankelijk van de WOZ-waarde van de grond met PV-installatie, zijnde een PV-veld. Het OZB-tarief is een percentage van de WOZ-waarde en wordt jaarlijks per gemeente vastgesteld. In dit geval gaat het om de categorie 'Eigenaren van niet-woningen'. Het bedrag van de belasting wordt per belastingaanslag naar beneden afgerond op hele euro's.

03.03 Verdienmodellen

Er zijn diverse verdienmodellen voor de gemeente Gemert-Bakel toe te passen bij zonneparken op eigen grondgebied en/of percelen. Aan de hand van de volgende drie randvoorwaarden is een selectie gemaakt welke het meest geschikt zijn voor de gemeente Gemert-Bakel:

1. Investeringsbereidheid:
   - Gronduitgifte op basis van ander verdienmodel dan 'koop'.
2. Financieringsbereidheid:
   - Mate van inbreng out-of-pocket investering.
3. Risicobereidheid:
   - Scope van de activiteiten.
   - Risicoprofiel.
   - Aanwezigheid van benodigde competenties.

Daarnaast speelde in de selectie van de verdienmodellen ook het creëren van draagvlak, het controleniveau en het generen van een reguliere kasstroom mee. Uiteindelijk zijn onderstaande beschreven verdienmodellen uitgekozen die passen bij de gemeente Gemert-Bakel.

03.03.01 Jaarlijkse geïndexeerde erfpachtcanon

De pachtende partij betaalt jaarlijks een vaste vergoeding. De erfpachtcanon is eventueel geïndexeerd en geldt als een vergoeding om de grond te gebruiken. Gemiddeld ligt de erfpachtcanon rond de 5% van de grondwaarde die de grond heeft op het moment dat de erfpachtcanon wordt vastgesteld. Bij een erfpacht blijft de grond in bezit van de verpachtende partij oftewel de gemeente Gemert-Bakel. Daarnaast ontvangt gemeente Gemert-Bakel een geïndexeerde bedrag voor het 'verhuren' van de grond.

03.03.02 Erfpacht met variabel gerelateerd canon

Gedeeltelijke canon betaling op basis van enerzijds het aantal m² en dit bedrag staat vast. Anderzijds op basis van omzet en/of verkoop van elektriciteit naar gelang bedrijfsvoering van klant en dit is het variabele deel van het canon. De gemeente heeft deels een constante bron van inkomsten en komt de exploitant daarnaast tegemoet als de omzet lager uitvalt dan wat verwacht was.

03.03.03 Verkoop met gegarandeerde restwaarde

De vestigende partij koopt de grond aan. Er wordt een bepaalde restwaarde van de grond gegarandeerd en de garantie tot terugkoop wordt gegeven. De zogenaamde 'Kavelprijsgarantie'. Zo behoudt de gemeente Gemert-Bakel de zekerheid dat na de exploitatie van het PV-veld zij de grond kan terugkopen.

De hierboven beschreven verdienmodellen zijn ook in combinatie met elkaar mogelijk. Zo kan een zonnepark werken met een postcoderoosregeling en daarnaast een jaarlijks geïndexeerd erfpachtcanon betalen aan de gemeente Gemert-Bakel.

03.04 Sectorale toetsen

Bij het uitvoeren van een ruimtelijke onderbouwing zijn de volgende aspecten van belang om aan studie te onderwerpen.

<u>Bodem:</u>
De draagconstructie waarop de zonnepanelen worden gemonteerd, dienen, indien de draagkracht van de bodem onvoldoende is, te worden gefundeerd. Er dient hiervoor een constructief advies te worden afgegeven.

<u>Cultuurhistorie:</u>
Landschappen alsmede historische bebouwing kunnen worden beïnvloed door de aanleg van een zonnepark. Een initiatief mag hier geen onevenredige afbreuk aan doen.

<u>Externe veiligheid:</u>
Zonnepanelen en dus zonneparken, vormen geen gevaar voor derden in de zin van het Besluit externe veiligheid inrichtingen. Echter dient wel rekening te worden gehouden met het feit dat er boven gasleidingen (in verband met veiligheid en snelle toegang) niet mag worden gebouwd.

<u>Flora en fauna:</u>
Hier mogen geen onevenredige effecten optreden ten gevolge van de aanleg van een zonnepark.

<u>Geluid:</u>
Zonnepanelen maken geen geluid. De transformator die in een zonnepark wordt gesitueerd echter wel. Houdt een geschikte locatie aan en voldoende afstand tot derden. Toon aan welke geluidsbelasting er optreedt, waar het gebouw is gesitueerd dat onderhevig is aan de geluidsbelasting en geef aan welke afstand tot deze bebouwing redelijk wordt geacht.

<u>Meervoudig ruimtegebruik:</u>
Indien dit van toepassing is, toelichten op welke manier dit wordt verwezenlijkt. Geef aan in welke mate het gevolgen heeft voor de fysieke verschijningsvorm van het zonnepark, welke niet in overeenstemming zijn met de omgeving.

Planschade:
De aanleg van een zonnepark kan invloed hebben op de directe omgeving door haar uitstraling. Ondanks een goede ruimtelijke inpassing kan sprake zijn van planschade. Deze eventuele planschade komt voor rekening van de initiatiefnemer. Eventuele planschade staat het verlenen van een omgevingsvergunning echter niet in de weg.

Water:
Breng de gevolgen voor de waterhuisvesting in kaart. Houd rekening met objectvrije zones langs waterwegen.

Algemeen wordt daarnaast aanbevolen om aanzichten te gebruiken in de ruimtelijke onderbouwing. De omgeving ziet het zonnepark immers niet vanuit de lucht, landschappen die er vanuit de lucht geordend uitzien, kunnen op de grond totaal anders ogen.

BIJLAGE 1 – ZOEKGEBIED ZONNEPARKEN

